

Справа „Кранк проти Польщі” **(„Kranc v. Poland”)**

У рішенні, ухваленому 31 січня 2006 року у справі *„Кранк проти Польщі”*, Суд постановив, що:

- було порушено ч. 1 ст. 6 Конвенції (право на справедливий судовий розгляд);
- не було необхідності досліджувати скаргу не предмет порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності).

Суд постановив, що протягом трьох місяців після того, як рішення стане остаточним відповідно до ч.2 ст.44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявниці 2800 євро на компенсацію моральної шкоди.

Обставини справи

Заявницею є пані Данута Кранк, громадянка Польщі, яка народилася 1929 року і проживає у місті Чеханув (Польща). У 1988 році проти неї було подано позов до Жешувського районного суду (далі — районного суду) з вимогою про розподіл майна.

Судове засідання у справі відбулося 26 квітня 1989 року. 24 січня 1992 року районний суд виніс ухвалу про проведення експертизи. Висновок експерта був поданий до суду 26 травня 1992 року. 21 квітня 1993 року районний суд ухвалив рішення у справі.

Заявниця подала апеляцію на це рішення 26 червня 1993 року. 22 квітня 1994 року Жешувський окружний суд скасував рішення суду першої інстанції і повернув справу на повторний розгляд.

6 лютого 1996 року п. Кранк надіслала листа до районного суду з проханням призначити дату судового засідання. 3 жовтня 1997 року районний суд постановив ухвалу про проведення нової експертизи. Наступні судові засідання відбулися 4 травня 1998 року та 22 грудня 2000 року.

28 лютого 2001 року районний суд ухвалив рішення, на яке заявниця подала апеляцію. 26 червня 2001 року Жешувський окружний суд залишив рішення окружного суду без змін.

Зміст рішення Суду

Пані Кранк скаржилася на те, що тривалість провадження у національному судовому органі не відповідала вимогам розумності строку судового розгляду, які

встановлені ч.1 ст.6 Конвенції. Вона також стверджувала, що надмірна тривалість судового розгляду справи становила втручання в її право на мирне володіння майном.

Аналізуючи тривалість провадження у справі заявниці, Суд відзначив, що період, який потрібно брати до уваги, має відраховуватись з того моменту, коли право на звернення до Суду було визнано Польською державою, тобто з 1 травня 1993 року. В той же час, оцінюючи розумність тривалості розгляду справи після цього моменту, треба також враховувати і попередній час провадження. Досліджуваний період закінчився 26 червня 2001 року. Таким чином, загальна тривалість судового розгляду із залученням трьох судових інстанцій становить приблизно вісім років та два місяці.

Заперечуючи проти скарг заявниці, Уряд вказав на те, що п. Кранк не вичерпала усіх юридичних засобів захисту, передбачених у національному законодавстві, оскільки з 17 вересня 2004 року набрав чинності Закон „Про позови щодо порушення права на розумний строк судового розгляду” (далі – Закон 2004 року). На підставі цього закону в поєднанні зі ст. 417 Цивільного кодексу Польщі заявниця мала можливість подати позов до суду з вимогою про компенсацію моральної шкоди, заподіяної надмірною тривалістю судового розгляду її справи.

Суд вкотре нагадав, що правило ст. 35 Конвенції про вичерпання національних засобів правового захисту передбачає обов’язок особи використати засоби захисту, які існують у національній правовій системі, перед тим, як звертатись до Суду зі скаргою на державу. Дотримання зазначеного правила надає можливість державам виправити існуюче порушення права людини ще до того, як міжнародний судовий орган ухвалить рішення про відповідальність держави за це порушення (див. рішення Суду у справі *Aksoy v. Turkey*).

Суд уже відзначав, що цивільний позов про компенсацію моральної шкоди, який ґрунтується на Законі 2004 року та ст. 417 Цивільного кодексу, не може вважатися ефективним засобом правового захисту, якщо з моменту ухвалення національним судом остаточного рішення і до моменту набрання чинності зазначеним законом пройшло понад три роки (див. ухвалу Суду про прийнятність у справі *Ratajczyk v. Poland*). У даній же справі судове провадження завершилося 26 червня 2001 року, і з цього часу минуло понад три роки до того моменту, коли відповідні законодавчі положення набрали чинності. Звідси випливає, що строк, упродовж якого державу можна було притягти до відповідальності за делікт, передбачений Цивільним кодексом, сплив ще до 17 вересня 2004 року. Тому заявниця не могла скористатися тим юридичним засобом захисту, на який вказував Уряд.

Стосовно суті пред'явленої скарги про порушення ч.1 ст.6 Конвенції Суд знову нагадав, що тривалість судового розгляду повинна оцінюватись на основі обставин справи з урахуванням таких критеріїв, як складність справи, поведінка заявника і відповідних національних органів, значимість цивільно-правового спору для заявника (див. рішення Суду у справі *Frydlender v. France*).

Суду часто доводилось встановлювати порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції у справах, аналогічних до цієї. Дослідивши усі докази, він дійшов висновку, що Уряд не зміг представити жодного факту чи аргумента, які могли б спростувати висновок про порушення ч.1 ст.6 Конвенції у цій справі. Зважаючи на усталену прецедентну практику з цього питання, Суд вирішив, що у даній справі тривалість провадження у національних судах не відповідала вимогам розумного строку. Тому мало місце порушення ч.1 ст.6 Конвенції.

З приводу порушення права на мирне володіння майном, що гарантується ст.1 Першого протоколу до Конвенції, Суд відзначив, що ця скарга пов'язана із першою, а тому повинна також бути оголошена прийнятною. Однак, з огляду на ухвалений висновок про порушення ч.1 ст.6 Конвенції, Суд не вбачає потреби вивчати у цій справі питання про порушення ст.1 Першого протоколу до Конвенції.